

БЕН ГОЛОСОВКЕР

ТАКО ЈЕ ТО КРЕНУЛО НА ОСТРВУ

1.

Идеја да убије господина Белладу покуцала је на врата овог човјека у хотелу Сан Мојсе, у Венецији. Кратак одмор, крајем децембра, кад је вода у каналу зеленија и гушћа, и дозива у свијест, ваљда, исто такве слике, зелене и некако густе, човјек ће памтити по тој идеји која не хаје за предах. Напаст куца, лупа на вратима. Наваљује, тражи нешто своје, као свака освета, из мрака, слијепо и право. И човјек одговара, добро дошла!

Мали хотел је завучен иза трга Св. Марка и градског театра са глумачком маском натакнутом на копље изнад улаза. Онај ко овдје мисли о ликвидацији непријатеља – рече човјек у себи – мора бити сам самцит егзекутор. Сам себи гувернанта и дадиља. Ни у ком случају неко ко само мисли, разматра, рачуна ово ће овако, оно ће онако. Тај неће наћи другога да заврши посао умјесто њега.

Да је идеја о убиству господина Беладе дошла човјеку у свијест на прозору, међу влагом натопљеним дрвеним капцима, с погледом на мирну воду маховинасте боје, он би можда и вјеровао у романтична чуда. Или, рецимо, у собици три са три, украшеној китњастим тапетима дотле упадљиво да је голом плафону нанесена неправда што је сасвим го. Или, најзад, на рецепцији, гдје стара послужитељка виси уз ливрејисаног вратара и денунцира госте шефу сале колико је ко узео крофни за доручак, а колико попио кафе.

Не, ништа од тога. Одлуку да нема, односно да више не буде господина Беладе на овом свијету, он је донио сам самцит и то на степеништу старог хотела. И моментално, као што се, на зов освете доноси, одлука. Ушао је покисао кроз чкиљаву свјетлост фењера

на улазу. Рецепционер, рекао је он у себи, сигурно куња у наслоњачи, а кључеви чекају на пулту. Тако и би.

Силазио му је у сусрет загрљени пар и отварајући стару рану на срцу, наизглед случајно, ако случај код загрљених парова уопште постоји, начином на који њих двоје припадају једно другом. Он не би умιο одговорити откуд је дошло узнемирење, ако не зато што је та врста припадања, припадања жене човјеку, за њега, сада, била само неутјешна прошлост. Мушкарац који је грлио партнерку био је кошчат и мужеван, млад, са бакенбардама које су човјека подсјетиле на стара времена. Три деценије, као три кеца у рукаву. Тада му је дошла слика онога кога треба убити, лице Белаве. Коначно је, у центар коинциденције, стао и револвер – гаранција воље и одлуке. Да, освета се буди из сна, који хвата преко двадесет година и сада се отвара с погледом на зелену, густу воду и мирне гондоле.

И дјевојка га је, неким својим својствима, морала подсјетити на разлог зашто му се рука с револвером диже у правцу Белаве кад год помисли на њега. Иначе, откуд би човјек, сада, овај срећни пар довео у везу са својим крвником и његовом жртвом? Жртва је, у ствари, била човјекова сестра. Начин на који су ово двоје припадали једно другом, а тај се начин зове, просто, њежност, био је сасвим супротан од начина на ком је сестрица припала господину кога треба убити. Тада је донесена одлука да онај трећи, онак који се зове господин Белаве, више не хода по црној земљи.

Моја сестра, рече човјек, уклањајући се у страну да прође непознати пар, моја сестрица – има живог брата. Ту стадоше три тачке у његовим мислима... Оно двоје прођоше крај рецепције, загрљени у свом припадању, и његов поглед их је испратио, као да се обраћа крвљу замрљаном портрету Белаве: морам те казнити, кујин сине!

Још нешто о потреби да крвника лиши живота, која је човјеком прошла на степеништу, као струја, кад је угледао загрљени пар: то како је Белаве узео његову сестрицу, тобоже за жену, личи на све друго, само не на свадбу. Не на вјенчање. Не на брак. Кучкин син је укаљао породичну част, и зато мора да плати. Пратио ју је мјесецима, и није јој дао мира све док једне вечери, на измаку љета, он њу није намамио преко другарица у дашчару на периферији. Кад је она ушла, и осврнула се, камењарке већ бјеху нестале без трага.

„Бићеш моја”, рекао је Белаве у мраку, „моја или ничија.”

„Млада сам”, одговорила је она, „родитељи ме још не дају.”

Шумар који је туда пролазио, рекао је, касније, да је примјетио свјетло у дашчари тек на повратку сат касније.

„Који родитељи?“, копрцао се Беллада касније на суду – наводно, тако је тада он њу питао – мада је и тај суд био све друго, само не часни суд. „Отац ти труне у затвору, а мајка једва девера да прехрани двоје гладних уста.“ „Нећу“, бранила се она. Онда је он стргао хаљиницу, до пола, и остала је расјекотина испод кључњаче, налик на полупрстен, за коју је касније тврдио да је од нокта, а она упорно: од алке каиша.

Такве каишеве, поклинчене по ободу и са алком налик потковици, носили су гастарбајтери кад су долазили љети на годишњи одмор из Немачке. Истурених јагодица и мршави, са бакенбардама, брковима и равним трбусима, утјераним у хрбат, изгледали су у њима као мексички јахачи магараца на улазу у *pueblo*. У лакрдији од судског записника, касније, нашло се и то да су јој ципелице биле натопљене водом, и блатом, иако нико жив не би знао откуд блато у врелој ноћи августа. Тако то, док се шумар још не бјеше вратио из обиласка. Били су, наиме, подубоко ушли у ноћ, све се рвући и урлајући од гнева, свако из својих разлога, он и она.

„Кучко, бићеш моја, или ћу те бацити у бунар!“

„Баци ме у бунар!“

Сјећам га се са суђења, рече човјек у себи, тачније, са оне ларкдије, тако назване у канцеларији, на првом спрату камене зграде (упорно је вукла име Бановина, из старих времена), намјештеној клупама и ољуштеним столом, налик онима за билијар, куда меандрирају капљице пива да зачепе црвоточине. Протегли су процес, комунистички суци, док она напуни осамнаест година, и окупили пороту од доушника са једне, а нашу мајку, каза он, шумара, и кума кобајаги оптуженог Беладе, са друге стране.

Зграда, окружена липама, чије гране се крешу крајем зиме, да љети ижђикају младицама, изгледала је дјечаку – човјек сада види себе у хлачама до кољена – упркос врелом дану, као какав хладни замак, са пријетећим бљеском најприродније боје у крају, боје сурог камена. Наспрам улице, са друге стране, стајало је сасвим празно, и не мање утварно Руско посланство, у розе пастелној боји. Четвртаста зграда у старинском стилу, са округлим прозорима на мансарди, и са флекама кожног фудбала у висини приземља скораним на сунцу. Група дјечака је наставила да туче кожњаком ољуштену фасаду између челичних решетака на подруму кад је он скинуо патике и успео се у крошњу липе да посматра крадом унутра сестрин процес. Да, чекали су да она – с трбухом до зуба – наврши пунољетство, како би заштитили кујиног сина од робије. У међувремену су га натјерали на свој услов – да прими књижицу Савеза комуниста.

Мајка је сједела погнуте главе у посљедњој од везаних дрвених клупа до прозора. Није опазила свог сина, и мислим – рече човјек, у себи, сада, у оној уљаној дискрецији хотелчића Сан Мојсе: загрљени пар је стајао на рецепцији и даље загрљен – да су сви вјеровали како она плаче, иако није плакала. У другом реду клупа наспрам пролаза сједио је Беллада са својим кумом. У једном тренутку видјех, рече човјек, да му је бљеснуо златан зуб у вилици.

Порота их је посматрала нијемо и званично као да наглашава своју пристојност тиме што не отвара уста. Било их је шесторица, по тројица са стране судије и замјеника, и сви су носили бијеле кошуље кратких рукава са дречавим краватама забоденим под грло као цилит. Руско посланство је примало шутеве, туп-туп, туп, туп-туп-туп а крошња липе дисала на нека своја плућа. Видио сам, каже човјек у себи, видио све, а нисам чуо скоро ништа. Много година касније, док је моја сестра лежала у гробу, тако ће ми доћи и њен кратки живот: све сам видио, а ништа нисам схватио. Живот: да ли више варљиво сликовит, или више неподношљиво глух, више немушт, то ће остати мистерија, да ме вара и варуцка јуче онако данас овако.

„Друже Беллада, узимаш ли овдје присутну за своју закониту жену?”

„Узимам, друже судија!”

Онда су поротници погледали један другог, као да их суд увјежбано растеже, лијево и десно, туп-туп, туп-туп-туп, пратили су их ударци лопте, њих са рукама на столу и црвеним краватама боје мастионице. Шта ће мастионица са перницом ако је већ ту дактилографкиња (у једном тренутку она се дјечаку у кратким хлачама учинила важнијом од друга главног суца)? То је значило да је са суђењем свршено и крећу сви код матичара.

Ризиковао сам да ме открију ако укосим врат да видим сестрино лице, рече он, призивајући стару успомену, вјеровао сам да могу видјети и њену крв. Боље трпјети кору црнолипе усјечену у месо. Најзад, судије стадоше да слажу своје папире и учинило се да ће уз њих слијепити и сестрицу, или барем хаљиницу да ће слијепити, строго срезану око врата, скупа с рукавима уврнутим око запешћа, за оне своје фасцикле, и службене ташне, и тако је узети под мишку и одвести у непознатом правцу. Главни судија нешто је изустио из дубине стомака и сви устадоше по команди. Званичник је вјенчао Белладу и моју сестрицу на брзину. Срамота је опрана за јавност, али срце није јавност, и тај се бол не пере лако.

Он баца последњи поглед са степеништа. Загрљени пар више није био на рецепцији хотела Сан Мојсе.

2.

Човјек је тражио Белладу три мјесеца у Њемачкој. Како је вријеме одмицало, швапска земља му се чинила све шири и већа ноћу него дању, а шанса да ће курвином сину скочити на траг мања. Претпоставка да ће га наћи међу југословенским гастарбајтерима из генерације показала се неоснованом. На крају је човјек закључио да Беллада рачуна са потрагом, не само с моје стране, рекао је, с моје можда и најмање, није ме очекивао – био сам практично дјечак, и он је потцијенио рођење освете у срцу једног дјечака – већ од других. Више од других и са убједљивијим разлозима да га гоне ти други. За мене то може бити и предност, размишљао је, освета је јело које се служи хладно – боље спремати га у тајности, у дискрецији гдје план не гасне, а вријеме стеже обрuch.

Један њемачки пријатељ, након наваливања, иако му човјек није саопштио своју задњу намјеру – боље што није: он би одустао – дао је адресу у Риму на коју се може обратити за информације. Био је некада давно Белладин послодавац у грађевинским пословима и отуда знао за његова честа путовања у Италију. Мислим да је искористио неку везу свог сина, рече човјек у себи.

„Има још нешто у Италији”, рекао је стари господин, „нешто Белладино приватно што га вуче тамо сваке године. Нека те ово не обавезује, само запажам.”

Човјеков пријатељ, стари господин, водио је грађевинске послове с радном снагом из старог краја, Босанци, Хрвати, Срби, Албанци са Косова и задобио је повреду кичме. – Пензионисан је, и повукао се из посла и дружења са нашијенцима. „Доста је било”, рекао је човјеку, „теби ово саопштавам због твог оца – поштовао сам га, на правди Бога су му узели слободу у Југовини, и уништили живот. Чувај се, синко!”

У јулу – па да, пола године након кратког боравка у Венецији, хотел Сан Мојсе, загрљени пар на степеништу, идеја да ликвидира Белладу итд. – он се обрео у изнајмљеном стану на Пјаца Мадама у срцу старог Рима. Сваког јутра, пошто гурне тешка врата, каква се виђају на римским кућама у овом крају, данас преуређеним за туристе, помислио би: добро је, на истој смо земљи мој крвник и ја. Не без разлога, јер му је њемачки пријатељ додатно јавио да ће Беллада сигурно боравити на Сицилији у августу. Сада је већ био сигуран да је стари господин то чуо од свог сина. Није поуздано сазнао да ли ће кучкин син бити на Сицилији на годишњем одмору, или другим поводом, но, сазнао је довољно. Вјеровало је старом господину који је на крају изјавио:

„Ово чиним због онога који је страдао без кривице!”

Знао сам да је слаб на мог оца, рече он за старог господина. Мушка пријатељства после рата. Били су иста генерација и прошли заједно све што се могло у комунистичко доба, а онда су им се путеви разишли. Мог оца су стрпали у затвор, рече, а очев и, касније, мој њемачки пријатељ успио је да умакне преко гране. У Њемачкој се оженио Њемицом, има сина и ћерку, син му личи као јаје јајету, ожењен Њемицом попут оца, ћерка удата. – Све што је прошло, прошло је, рече, гурајући тешка врата на једном улазу, гдје Пјаца Мадама креће нагло укосо, чека ме одређено вријеме у ком морам завршити неке ствари. Закључио је да је добро причати сам са собом кад немаш са ким другим.

Стрепио сам, рече, као увијек у сличним приликама, мада сличну тој никад нисам ни имао, ако ћемо право, од свог – нећу рећи кукавичког – казаћу то другачије, од свог слабог срца. Врата је одгурнуо, поклинчена при дну металним звечкама, а она му одвратише шкрипом, као да дају до знања да је све што се гура напријед мучно и тешко. Шкрипило је не само у вратима већ и у срцу.

Састанак са момком за везу у Риму он је заказао путем телефонске поруке у једном ресторану у улици Санта Кјара. Чим је ушао, конобар је замахео цедуљицом, као да је баш њега очекивао и упутио га на неку другу адресу у улици Минерва, што значи да је човјек морао практично окружити Пантеон у широком луку и наћи се на другом крају полукруга. Улица Минерва има највише зеленила и то не оног са коријењем у земљи већ у саксијама на балконима – биљке пузавице које покривају пастелне римске фасаде и овом, најримскијем, од свих римских квартова, дају тамнију боју. Човјековом разочарању ту није био крај. Опет нови конобар и нова цедулица, сада већ улица Нари, која се укосо сјече са тргом Торе Арђентина – име нема везе са земљом већ је надјенуто по кули за ковање сребра – на мјесту римских крчми и бордела.

Ту га је чекао плав момак са косом проријеђеном на тјемену и спуштеном низ чело довољно неуредно да дјелује природно. Мислио је да се зове Филип. Не зна ни сам откуд је утувио себи у главу да се момак за везу зове Филип. Нешто је на њему било дјечачко а нешто нимало дјечачко, више загонентно, а да је човјек који се распитује за Беладу загребао дубље стигао би до нечег опасног. Представио се Гула. Одмах му је рекао како је мислио да се зове Филип. Момак се није дао избацити из седла. „Можда ти је то рекао неко ко те препоручује”, рече он, „али ја сам Гула.”

Човјек га погледа мало боље. „Не препоручује ме никакав момак”, рече, „већ стари господин из Њемачке, пријатељ мог оца

из дјетињства.” Филип–Гула је био упоран да не познаје никаквог пријатеља никаквог оца из никаквог дјетињства. Погодио је ипак презиме њемачког пријатеља, и опис је био прецизан, генетичка црта на лицу: тамна израслина налик врху наливпера која се не може одстранити, али разлика у годинама три деценије. Човјек је закључио да је стари господин из предострожности пренио задатак да га повеже са овим Филип–Гулом на свог сина.

Попили су пиће у тишини која је обећавала и другу туру.

„Кренућеш у потрагу из Месине”, рече овај, „јер ће твој гоњеник тамо бити првих дана августа – јавићу ти датум. Он путује својим колима”, подвукао је, „црвени спортски кабриолет, и може се кретати у два правца: или лијево према Таормини, уз обалу Јонског мора или десно у правцу Палерма – Тиренско море.”

„Откуд знаш да ће се Беллада кретати само обалом?”

Он погледа испод ока. „Шансе да уђе у унутрашњост су минималне”, одговорио је пословно. „Провјерено. Сто посто. Ми то зовемо сто посто кад уђеш у некога.”

„Шта значи уђеш у некога?”

„Пратиш му комуникације и телефонске разговоре, залегнеш му у лобању. Лобања је пристојно гњездашце ако ниси знао.”

„Покријеш му мозак?”

„Тако некако.”

Добио је у Њемачкој увјеравања да се може ослонити на инструкције овога момка и није хтио да их стављам на пробу. Рече човјек. Ипак, остао му је нејасан улазак у другог човјека. „У многе друге”, рече Филип–Гула као да му чита мисли, „улазимо у многе друге преко наших веза. Толико засад. Хиљадарка!”

Човјек му пружи новац испод стола.

„Хвала”, рекао је, „бићемо на вези искључиво преко телефонских порука. Разговори телефоном су забрањени.” Опет му дође да се овај зове Филип и није могао да се не насмијешу у себи: „Биће како желиш, Гула–Филипе!”

„Свако наше наредно јављање коштаће те хиљаду. Уплату ћеш извршити сваки пут на други рачун. Понашаћеш се по нашим инструкцијама или ћемо те у противном сматрати одговорним.”

Заједно су изашли обојица и наставили укорак до улице Нари. Ту се разиђоше. Човјек је запазио да овај има криве ноге и још једном га у мислима назвао погрешним именом. Он је свратио у исти онај ресторан и нестао из видокруга. Човјек је одлучио да му промијени име, да нешто дода како би се удаљио од оног фамозног Филип. Гула Гулагович, тако већ звучи боље. Рекао је у себи.

Он је ступио на тло Сицилије са одлуком да нађе свог кобајаги зета и залијечи породичну рану. И то објема ногама, први пут у хотелу Туринг, у Месини, пошто је дотад само пипао стопалом или палубу брода или папучицу за гас. Земља је нешто друго. Паркирао је са два точка на прагнику и кола остадоше као да их је неко укусио полугом. Двадесет година врућине, рече он. Скоро двадесет година спарине прошло је од оног врелог дана у дашчари, и загушљивог поднева у судници Бановине, када је порота заручила његову трудну сестру за оног тамо зликовца и загладила скандал. Није комунистичком суду било до његове сестре, кога боли уво за сестрицу већ да се ствар заташка.

Након двадесет година паклене врућине, он је нашао начин да му уђе у траг. Упознао је момка по имену Гула на препоруку повјерљиве особе. Признао му је да мора убити Белладу. И дао му новац. Гула је имао добре уши за те ствари. По опрезном ћутању човјек је закључио да му није први пут да чује тако нешто.

„Једно или два л у твом имену, Гула?”

„За тебе једно. Али ти не савјетујем да то радиш”, почео је он да тврди пазар, „ниси ти за те ствари. Живот кошта. Знаш шта хоћу да кажем”, додао је значајно, „људски живот.”

„Морам га убити.”

Да би га одобровољио, а и себе окуражио, почео је да му на дјева разна имена, Гулаш, Гулаковски, Гулаг. „Да си Рус, припадао би руској мафији и звао бих те Гулаг Гулагович”, казао је.

Информатор се пословно насмијеши и навикнутим покретом склони новчанице у џеп. Локални момак, ангажован од новог пријатеља, Гуле, пратио је Беладин телефонски траг из централе мобилне телефоније – ево од овог момента! – а човјек је услугу плаћао послодавцу, Гули. Договорили су рате једном седмично, и свака петоструко у односу на претходну, а остатак пошто сврше посао.

„Онај кога тражиш последњи пут је лоциран у Месини”, јавио је Гула увече телефонском поруком.

„Сигурно је на одмору?”

„Не знам. Пратићемо кретање и донијети закључак.”

Он је распаковао андрамоље у лучком хотелу и пресвукао се за излазак. Учинио му се да је кренуо пјешнице уз трамвајске шине како би и туда био несрећан, али истина је другачија. Забуну уноси продор, искорак у спарну ноћ и то дефинише угао куда свијест улази у обрачун са неподношљивом опсесијом освете. За њега искорак значи све или ништа, такав је он. Није рекао бити ил' не бити, а скоро као да јесте.

Забуну број два уноси размјена погледа са непознатом женом на главном тргу, што оставља варљив утисак невоље. Он је увијек страшно желио жену, макар сусрет на улици. Свака ријеч о томе је блиједна у односу на своју праву снагу, и ријеч страшно, и жељети, и жена. Само да ме не изда вид, казао је, овог љета ме брине пријетећи притисак под капцима од врућине. Не бих поднио да жену не видим на пет метара.

Излози пуни робе са узалудним смирењима, мачка која прелази улицу бијегом кривца, неонска свјетла, друга жена трагом оне прве у супротном правцу. Праћен жељом за женама, размотрићу све могуће и немогуће путеве до циља, казао је, отварајући лименку пива, макар се у мене заувјек уселила мачја грижа савјести. То је то моје бити сада, и овдје, до коначне одлуке, које је касно дошло, но боље икад него никад. Требаће ми још много искрености како своје срце не бих кажњавао због незадовољства собом. Саздан сам од свега двадесетак стања: ведрине, бола, смијеха и плача, кукавичлука, себичности, и то носим двадесет година по врућини да јаје прокува. Тако је рекао. Осјетио сам да ми одлука о освети чини боље у духу и тијелу, и то ме смирило. Куд те среће кад би света била лака и љековита као што идеја о њој олакшава душу.

Ја не волим жену кад стоји, рече. Волим жену у раскораку, што је њено природно стање, и што јој пристоји као што пристоји ноћ освијетљена с времена на вријеме укрштеним изворима свјетла. Дошао си овдје да тражиш оно што и други људи, кратки мир и срећу, и још нешто приде што не тражи нико: освету. Јалова трагања досад нису дала ништа. Зато никога ништа не питај, осим момка из централе мобилне телефоније, посредством свог пријатеља, јер за срећу се не пита. Само које пиво је локално, од локалне воде и те ствари. Сицилија је покушала да буде острво, и пошло јој је за руком, покушај и ти, рече, да будеш човјек–острво. Плаћај момцима да прате твога гоњеника – рече гласније – остало препусти срцу и својој десници кад куцне час.

Ни овдје, ни хиљаду километара одавде нико не зна за твоју намјеру, ма шта причам хиљаду – милион километара, нико не зна, јер стари господин, њемачки пријатељ, не слути ради чега си тражио да скочиш Беллади на траг, а момка у централи није брига ни за шта осим за исплату на крају седмице. Промичу тврдокорна и туполисна дрвећа каквих у Месини има исто толико колико отворених питања, милион.

Моја и секина дадила, Ђурђица, рече, усадила ми је у свијест повјерење атентатора – дуготрајно стање од једне једине секунде. Усадила ми је секунду атентатора у односу на повјерење, не на позив. Она се клонила крвмутњи у оним годинама братоубиства

и освете које је обично завршавало на истом мјесту, у судници Бановине. Ипак, свом штићенику је усадила повјерење у мету. Таленат који Сицилијанци зову *gioia dell'anima*, блаженство душе – кад се метак заглави, у цијеви, и егзекутор муњевито посегне за алтернативним рјешењем које лежи у увјерењу да мора свршити посао.

Хвала јој за поштеду од животињског срца убице, каза он, али и за оно најдрагоцјеније што сам наслиједио за час када то и сам постанем: за избор теме. Улазим у крчму гдје нећеш погријешити ако наручиш пржене лигње у брашну. Пада ноћ, а с њом падају и жене, измаштане и стварне. Лигње са скрамом брашна су укусне, и она, Ђурђица наша, сирота, овако скромно нас је хранила док је отац био у затвору, а мајка трчала с марамом на вјетру да заради кору хљеба за нас троје.

Успомена је одсуство сваке друге амбиције, осим једне, да коначно поравнам рачуне са кобајаги зетом. Пишем руком, а говорим сувим уснама. Има нешто тужно у слободи освете, и ко није осјетио слободу да се освети тај не познаје тугу. Ко се не освети, тај се не посвети. У поређењу с тугом језик филозофа је, заправо, скаредност. Има ли прикладнијег мјеста за моје тајне намјере – момак у централи мобилне телефоније уопште не слути, а пријатељ, ако и слути, нека га ђаво носи – од сицилијанске крчме, упита он сам себе, нема – дефинитивно нема. Нападам своје небрањено мјесто, своју рану. Лизање ране: посматрам поиздаље борбу са самим собом коју аустријски психијатри зову једним сасвим одређеним именом.

Ако нисам способан да издржим убоде на својим небрањеним мјестима, данас, у својој тридесет деветој, кад ћу онда бити, никад? Крми ме есенција сочних каламара док црнкиња у прозору наспрам довратка гули поврће и спрема јело, извјесно, за себе, и за још некога. Има оно најљепше што црнкиња може имати, рече, бијелу мајицу без рукава, ако црнкиња уопште може имати на себи нешто љепше од своје коже. Над њеном главом се види лежећи кров раван попут катафалка. Оријентално наслеђе у градовима гдје никад не пада снијег. Такве је Месина. Крвови су равни, само на понеком буја кратко и пунолисно дрво са постриженом крошњом.

Он је одвећ дуго гајио наду да Бог кажњава нитковце. Не кажњава, неутралан је. Помаже свима, и свецима и нитковима. Куцнуо је час да он коначно нападне некога осим самог себе. За плод живота. Дојадило му је да богати зарађују на њему, да га поткусури банкар, гледај ти банкара, равно дупе, што жвалави о племенитости. Из тјемена му вири рог, а из рога лаж. Неће он више овај, и овакав, живот. Не, рече.

Лијево и десно, дуго лијево и дуго десно, равноправно, лежи Месина. Не живе људи у градовима већ градови у људима. Овдје је пресретен последњи телефонски разговор (момак није хтио одати с ким је Беллада разговарао): човјек сада зна како се кујин син облачи – уосталом, дебело је платио да зна – тамне фармерке и бијела кошуља, тешки ланац од злата, какав му је и један зуб у вилици, још од младости, вози бијели БМВ, усред љета чизме од антилопине коже... Живјећеш колико ти ја дам живота, Беллада!

Овај град су напала два земљотреса у размаку од сто десет година – он је избио опет на улицу, тражи све што ноћ допушта да се нађе. Приликом првог потреса Волтер је био у гробу већ пет година. Приликом другог, принцеза из нашег старог краја дала је све од себе, савојска круна је тражила од ње жртву, за опоравак несрећнога града. Он корача по земљи, путује по себи самом. Асфалт је краћи од бола срца, па чак и од радости. Зна он добро несуђеног зета, као злу пару, фукара, тај најрадије залази у лучке крчме. Тог типа нећеш наћи под сјенком смокве у парку. Њега ћеш наћи тамо гдје се чује прасак запушача, од коњака, и смијех жена.